

Nr 15

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring; given den 18 januari 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

SVEN ASPLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till de lagändringar som behövs för genomförande av en förlängning av ersättningstiden för föräldrapenning i samband med barns födelse från sex till sju månader. De nya bestämmelserna avses träda i kraft den 1 januari 1975.

Propositionen innehåller dessutom förslag om ett tillägg till de övergångsbestämmelser som gäller för föräldraförsäkringen.

1 Förslag till Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom förordnas att 3 kap. 13 och 14 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

13 §

Moder äger rätt till föräldrapenning tidigast från och med den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse. För tiden efter barnets födelse är den av föräldrarna som till huvudsaklig del ombesörjer vården om barnet berättigad till föräldrapenning. Moder äger dock rätt till föräldrapenning till och med den tjugunionde dagen efter förlossningsdagen även om hon ej har barnet i sin vård.

Föräldrapenning utgår under högst *ett*hundraåttio dagar sammanlagt för föräldrarna. Den får utgå längst till *ett*hundraåttionde dagen efter den då barnet fötts eller, då föräldrarna till följd av barnets sjukdom under viss del av denna tid varit förhindrade att vårda barnet, däremot svarande längre tid, dock längst till *två*hundrafyrtionde dagen efter barnets födelse.

Föräldrapenning utgår under högst *två*hundraåttio dagar sammanlagt för föräldrarna. Den får utgå längst till *två*hundraåttionde dagen efter den då barnet fötts eller, då föräldrarna till följd av barnets sjukdom under viss del av denna tid varit förhindrade att vårda barnet, däremot svarande längre tid, dock längst till *två*hundrasjuttionde dagen efter barnets födelse.

I fråga om föräldrapenning skola bestämmelserna i 7 § första och andra styckena äga motsvarande tillämpning. Föräldrapenning får ej utgå i den mån den försäkrade uppbär sjukpenning enligt denna lag.

Föräldrapenning utgår ej till båda föräldrarna för samma dag. Utan hinder härav får dock halv föräldrapenning utgå till båda föräldrarna för samma dag, när de avlösa varandra i vården av barnet.

14 §

Fosterföräldrar likställas vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenning med föräldrar.

Föräldrapenning till foster- eller adoptivföräldrar utgår ej för tid

Föräldrapenning till foster- eller adoptivföräldrar utgår ej för tid

¹ Lagen omtryckt 1973:908.

innan de fått barnet i sin vård och får utgå längst till *tvåhundrafyrtionde* dagen efter den då barnet fötts.

innan de fått barnet i sin vård och får utgå längst till *tvåhundra*sjuttionde dagen efter den då barnet fötts.

I den mån föräldrapenning ej utgått till dem enligt bestämmelserna i 13 § äga adoptivföräldrar i anslutning till att de få adoptivbarn som ej fyllt tio år i sin vård rätt till föräldrapenning under sammanlagt tjugu dagar. Detsamma skall gälla fosterföräldrar som mottaga barn i avsikt att adoptera det.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975 och tillämpas i fall då barnet fötts den 1 juli 1974 eller senare. Skulle enligt äldre bestämmelser föräldrapenning i särskilt fall upphöra före utgången av år 1974, får de nya bestämmelserna tillämpas utan hinder av att lagen ej trätt i kraft.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:473) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom förordnas att punkten 3 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:473) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3. Har kvinna i anledning av barnsbörd uppburit moderskapspenning eller förskott därå, skall från föräldrapenning som utgår i anledning av barnets födelse avräknas ett belopp av sex kronor för dag.

Med försäkring för sjukpenning överstigande garantivån avses vid tillämpning av de nya bestämmelserna i 3 kap. 12 §, såvitt gäller tid före lagens ikraftträdande, placering i sjukpenningklass som medfört rätt till tillägssjukpenning.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:et Konungen i statsrådet den 18 januari 1974.

Närvarande: Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *förlängning av ersättningstiden för föräldrapenning* och anför.

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1973:47, SfU 1973:19, rskr 1973:198) har moderskapsförsäkringen fr. o. m. den 1 januari 1974 ersatts av en föräldraförsäkring. På grund av denna utgår i samband med barns födelse föräldrapenning till den av föräldrarna som ombesörjer omvårdnaden av barnet. En förutsättning för att en förälder skall få föräldrapenning är att denne varit inskriven hos försäkringskassan minst 180 dagar i följd närmast före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för denna. Föräldrapenningen utgår med en garantinivå på 25 kr. per dag oberoende av inkomst. Till den som under de 270 dagar som närmast föregått barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för denna varit eller skulle ha varit försäkrad för högre sjukpenning än garantinivån utgår föräldrapenningen med samma belopp som sjukpenningen, dvs. 90 % av inkomsten. Föräldrapenningen utgör skattepliktig inkomst. Den är också pensionsgrundande inkomst för ATP.

Enligt 3 kap. 13 § lagen (1962:381) om allmän försäkring får föräldrapenningen utgå under högst 180 dagar sammanlagt för föräldrarna och längst till dess barnet blivit 180 dagar gammalt. Då föräldrarna på grund av barnets sjukdom saknar möjlighet att under viss tid efter förlossningen vårda barnet eftersom det kräver särskild vård finns möjlighet att disponera föräldrapenningen längst till tvåhundrafyrtionde dagen efter födelsen. Antalet dagar då föräldrapenning högst kan utgå är även i detta fall 180.

Vid tillämpning av bestämmelserna om föräldrapenning likställs enligt 3 kap. 14 § första stycket lagen om allmän försäkring fosterföräldrar med biologiska föräldrar. Detsamma gäller adoptivföräldrar. Till följd av bestämmelserna i 3 kap. 13 § gäller även för foster- och adoptivföräldrar att föräldrapenning kan utgå för maximalt 180 dagar. Föräldrapenningen utgår för tiden från det foster- eller adoptivföräldrarna får barnet i sin vård och längst till tvåhundrafyrtionde dagen efter den då barnet fötts. Särskilda regler gäller vid adoption eller fosterhemsplacering av äldre barn.

Ersättningstiden för föräldrapenningen är således f. n. sex månader. Vid min anmälan av denna fråga i årets statsverksproposition (prop.

1974:1 bil. 7 p. C 3) har jag föreslagit en förlängning av ersättningstiden för föräldrapenningen från sex till sju månader fr. o. m. den 1 januari 1975. Medel har därvid beräknats för de ökade kostnader som följer av en sådan förlängning av ersättningstiden.

Förslag till de lagändringar som behövs för förlängningen av ersättningstiden bör nu läggas fram för riksdagen. Som framgår av den föregående redogörelsen bör ändring ske i 3 kap. 13 och 14 §§ lagen om allmän försäkring. I 3 kap. 13 § bör föreskrivas att föräldrapenning skall kunna utgå under högst 210 dagar sammanlagt för föräldrarna och längst till tvåhundraionde dagen efter den då barnet fötts. Saknar föräldrarna möjlighet att under viss tid efter förlossningen vårda barnet – under vilken tid föräldrapenning alltså inte utgår – bör de få disponera föräldrapenningen längst t. o. m. den tvåhundraogttionde dagen i stället för som nu t. o. m. den tvåhundrafyrtionde dagen efter den då barnet fötts. Motsvarande ändringar bör göras i 3 kap. 14 § beträffande den tidrymd inom vilken foster- och adoptivföräldrar kan disponera föräldrapenningen.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1975. Förlängning av ersättningstiden blir därigenom aktuell i fråga om barn som fötts den 1 juli 1974 eller senare. Gäller det ett barn som föds i juli eller augusti 1974 kan föräldrapenningen enligt nuvarande bestämmelser ha upphört före årsskiftet 1974/1975 om den börjat utgå redan före barnets födelse. För att undvika att det då uppstår ett avbrott till efter årsskiftet innan återstående föräldrapenning kan utgå, föreslås en särskild övergångsbestämmelse av innebörd att föräldrapenning enligt de nya bestämmelserna skall få utgå redan under 1974 i dessa fall.

Den nu föreslagna förlängningen av ersättningstiden för föräldrapenning förutsätter ändring i lagen (1945:844) om förbud mot arbetstgares avskedande i anledning av äktenskap eller havandeskap m. m. Denna fråga kommer senare att anmälas av chefen för arbetsmarknadsdepartementet i samband med andra ändringar i lagstiftningen om anställningskydd.

I detta sammanhang vill jag också ta upp en fråga som gäller rätten till föräldrapenning över garantinivån i samband med övergången från de tidigare reglerna för moderskapsförsäkringen.

Som jag tidigare nämnt föreligger fr. o. m. den 1 januari 1974 rätt till föräldrapenning över garantinivån 25 kr. om föräldern under minst 270 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför varit eller skulle ha varit försäkrad för en sjukpenning som överstiger nämnda belopp. Bestämmelserna anknyter till den likaledes fr. o. m. den 1 januari i år reformerade sjukpenningförsäkringen. Någon övergångsbestämmelse har inte givits för det fall att hela eller en del av 270-dagarsperioden infallit innan den nya lagstiftningen trädde i kraft. Enligt moderskapsförsäkringens regler gällde att tilläggsjukpenning vid havandeskap utgick till alla som under 270-dagarsperioden varit placerade i sjukpenningklass som medfört rätt till tilläggsjukpenning, dvs. varit försäkrade för en sjukpenning om minst 7 kr. per dag. I vissa fall kan

därför avsaknaden av särskild övergångsbestämmelse medföra en sänkning av den ersättning som utgått före årsskiftet.

För att dessa olägenheter skall undanröjas bör övergångsbestämmelserna till lagstiftningen om föräldraförsäkring kompletteras. Det tillägg jag föreslår har innebörden att föräldrapenning i de vid årsskiftet 1973/1974 pågående ersättningsfallen skall utgå med belopp motsvarande sjukpenningen fr. o. m. den 1 januari 1974 under förutsättning att föräldern i fråga år 1973 under 270-dagarsperioden varit eller skulle ha varit försäkrad för tilläggssjukpenning enligt de tidigare bestämmelserna. Motsvarande avses gälla i de fall ersättning börjar utgå under år 1974. Såvitt rör den del av 270-dagarsperioden som infallit under år 1973 skall det alltså även i dessa fall vara tillräckligt att försäkring för tilläggssjukpenning förelegat eller bort föreligga. Av redan givna övergångsbestämmelser följer att avdrag från föräldrapenningen görs med 6 kr. per dag i de fall moderskapspenning har utgått.

När det gäller det praktiska genomförandet medför den föreslagna bestämmelsens utformning att försäkringskassorna självmant kommer att retroaktivt ompröva de ersättningsfall som är aktuella.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1973:473) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Edström

